

tarkkaan harkita. Kesämökin koko rantaa ei myöskään välttämättä tarvitse ruopata ja kauniiden kukkaketojen ihailu on miellyttävämpää kuin nurmikon toistuva ajelu. Luonnonvaraisia kasveja tulee suosia ulkomaisten koristekasvien sijaan. Luonnonkasvien suosimiseksi pihaa tulisi hoitaa luonnonmukaisin menetelmin ja puutarhajätteet kompostoida tai hävittää asianmukaisesti. Kaupungissakin luonnonkasvien tilaa voi seurata sekä vaikuttamalla maan käytön suunnitteluun esimerkiksi yleisönosastokirjoituksin.

On hyvä muistaa, että luonnossa kaikki vaikuttaa kaikkeen. Monimuotoisella kukkaniityllä viihtyvät niin hyönteiset, perhoset kuin linnutkin rikastuttaen ja elävöittäen pihapiiriä.

Lisätietoja ja vinkkejä oman pihan rikastuttamiseen: www.sll.fi

Luonnonkukkien päivä

- www.sll.fi/luonnonkukat
- Facebookissa [facebook.com/luonnonkukkienpaiva](https://www.facebook.com/luonnonkukkienpaiva)
- X:ssä #luonnonkukat

Monimuotoisuus on elämän ehto

- *Luonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan lajien sisäistä perinnöllistä muuntelua, lajien runsautta sekä elinympäristöjen monimuotoisuutta.*
- *Monimuotoisuus auttaa eläimiä ja kasveja sopeutumaan vaihteleviin olosuhteisiin ja on hyödyksi myös meille ihmisille.*
- *Luonnon monimuotoisuuden häviäminen on yhtä suuri ekologinen, taloudellinen ja poliittinen uhka kuin ilmastonmuutos.*

TOIMITUS: SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO • KUVAT: JARI KOSTET • LAY-OUT: METSÄHALLITUS

Suomen luonnonkasvien monimuotoisuus

Suomessa on yli 1200 kasvilajia

Luonnonkasveilla tarkoitetaan Suomessa alkuperäisiä kasveja, jotka ovat olleet täällä jo ennen ihmistä tai saapuneet myöhemmin ilman ihmisen myötävaikutusta. Käsite luonnonkasvi on kuitenkin monenkirjavassa käytössä hämärtynyt, ja tarkkaa rajausta luonnonkasveille ja muille kasveille on vaikea tehdä. Luonnonkasveja on Suomessa arviolta 1 200 putkilokasvilajia, ja niihin kuuluu niin marjovia kasveja (ahomansikka, vadelma), puita ja pensaita (pihlaja, kataja) kuin heiniä (timotei, järviruoko).

Suomen luonto tarjoaa kasveille monenlaisia elinympäristöjä aina merenrannikoista ja soista niittyihin, metsiin ja tunturikankaisiin asti. Niityillä ja muissa kulttuuriympäristöissä lajimäärät ovat erittäin suuria.

Mitä merkitystä yksittäisellä kasvilajilla sitten on? Kasvilla voi harvinaistuuksaan saati hävitessään olla hyvinkin laaja vai-

Tiesitkö, miten näillä menee?

Hämeen kylmäkukka, kangasvuokko, ahomansikka, noidanlukot, kissan-käpäle, keltamatara, mesimarja, ketoneilikka, kangasajuruoho...

Monet tututkin kasvit ovat harvinaistuneet johtuen mm. rakentamisesta, laiduntamisen vähenemisestä ja muista perinneympäristöjen muutoksista.

Uusi Suomen lajien uhanalaisuusarviointi valmistui 2010. Tarkempia tietoja arvioinnista löydät osoitteesta: www.ymparisto.fi/punainenlista.

kutus ympäristöönsä. Kasvia, joista monet muut lajit ovat riippuvaisia, kutsutaan avainlajeiksi. Esimerkiksi raita on keväisin tärkeä ravinnonlähde mehiläisille ja talvehtiville päiväperhosille. Myös lukuisat käävät, jäkälät ja sammaleet elävät raidalla.

Toisarvoiselta tuntuva kasvi voi olla arvaamattoman arvokas elinympäristölleen. Hävitessään kasvilaji voi aiheuttaa ketjureaktion, joka vie mukanaan monia muita lajeja. On muistettava, että ekosysteemien toimintaa ja yksittäisten kasvien roolia niissä ei vielä kukaan tunneta riittävästi, jotta kasvilajien rikkautta voitaisiin lakata vaalimasta.

Mikä uhkaa kasvejamme?

Suomen luonnon monimuotoisuus vähennee nykyisin nopeasti, mikä näkyy myös luonnonkasvien kohdalla. Uhanalaisia ja silmälläpidettäviä putkilokasveja on nykyisten arvioiden mukaan perinneympäristöissä 87, rannoilla 63, metsissä 47, tuntureilla 45 ja soilla 32 lajia. Kaikkiaan Suomen putkilokasveista noin 16 % on uhanalaisia.

Luonnonkasvien merkittävin uhka ei ole niiden poiminta, vaan syyt ovat monimutkaisempia. Tärkein syy uhanalaisitumiseen on usein sopivan elinympäristön muuttuminen ja väheneminen. Myös rakentaminen ja maaston kuluminen kuten tallaus uhkaavat monia lajeja.

Uhanalaisia kasvilajeja elää eniten erilaisissa **perinneympäristöissä**. Maatalouden muutokset ovat olleet monille kasveille (esim. ketokatkeri) kohtalokkaita, kun perinteiset maatalousmenetelmät ja laiduntaminen ovat vähentyneet.

Soiden metsätaloudelliset ojitukset ja yhä kasvavat turpeenottopaineet uhkaavat

suokasvejamme. Ihmisellekin tärkeät suomarjat, kuten hilla ja karpalo, häviävät kokonaan turpeenottoon päätyviltä soilta.

Myös puutarhoista ympäristöön levinneet puutarhakarkulaiset sekä muut Suomen luonnolle vieraat kasvilajit uhkaavat luonnon monimuotoisuutta. Vieraslajit, kuten kurturuusu ja lupiini syrjäyttävät vahvempina kotimaisia luonnonkasveja niin pihoihin istutettuina kuin luontoon levinneinäkin.

Ilmaston lämpeneminenkin uhkaa monia alkuperäisiä kasvejamme pitkällä aikavälillä. Kasvit eivät kykene "liikkumaan" yhtä tehokkaasti kuin eläimet muuttuvan elinympäristön tieltä. Tunturikasveilla, kuten jääleinikillä, ei edes ole mahdollisuutta siirtyä enää pohjoisemmaksi, sillä edessä on Jäämeri.

Toisaalta on huojentavaa huomata, että osa luonnonkasveistamme on löytänyt uusia elinympäristöjä ja levittäytyneet esimerkiksi tienpientareille vanhojen elinalueiden kutistuessa.

Ylläpidä kotipihasi rikkautta!

Jos sinulla on piha tai mökki, voit helpoilla konsteilla rikastuttaa omaa lähiympäristöäsi. Piha elävöityy ja samalla sen monimuotoisuus säilyy, kun esimerkiksi säästät vesialueet, kuten ojat ja lammikot. Myös hoitamattomat tontin nurkat ovat monimuotoisuuden kehoja luonnonkasveille. Pihalle voi perustaa myös aidon pihaniityn! Luonnon kannalta pihan asfaltoimista ja piharakennusten sijoittelua kannattaa